

بررسی رابطه ابعاد شخصیتی با مهارت های اجتماعی و ناگویی خلقی

مریم میرشکاری^۱ سعیده میرشکاری^۲ نجمه پرنیان^۳ بهنام رازقی^۴

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد مرودشت. فارس ایران

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت. فارس ایران

^۳کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور واحد یاسوج. ایران

^۴کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد مرودشت. فارس ایران

نام نویسنده مسئول:

مریم میرشکاری

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۷/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۱۹

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ابعاد شخصیتی با مهارت های اجتماعی و ناگویی خلقی می باشد. روش تحقیق پژوهش توصیفی- پیمایشی است و از نظر هدف کاربردی است. جامعه پژوهش کارکنان واحد اداری منطقه ۲ شهرداری شهرستان مرودشت می باشد که ۱۲۷ نمونه به عنوان نمونه انتخاب شده اند. روش گردآوری اطلاعات مطالعات کتابخانه ای و میدانی می باشد و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار spss استفاده شده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان داده اند که بین ابعاد شخصیت با مهارت اجتماعی و ناگویی خلقی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: شخصیت، مهارت اجتماعی، ناگویی خلقی.

مقدمه

ارتباط با دیگران یکی از مهمترین و در عین حال با ارزشترین بخش زندگی هر فرد را تشکیل می‌دهد و در سال‌های اخیر توجه زیادی به مبحث تعامل اجتماعی ماهرانه شده است (رزنباوم،^۱ ۲۰۰۵).

کلمیر، دنیلسون و باستن^۲ (۲۰۰۵) در تحقیقات خود به این باور رسیدند که هر فرد برای ورود به اجتماع و در نتیجه رویارویی با موقعیت‌های گوناگون و افراد مختلف، به ابزارهایی مانند ساختارهای روانی و ویژگی‌های شخصیتی مجهز است. بر همین اساس، بامیستر و تونگ^۳ (۲۰۰۴) اذعان می‌دارند، ویژگی‌های شخصیتی قادرند رفتارهای موقعیتی را پیش‌بینی کنند، این ویژگی‌ها با موقعیت‌ها و محیط تعامل دارند و از این طریق، رفتار و چگونگی تعامل با دیگران را تعیین می‌کنند. با توجه به این امر، می‌توان انتظار داشت که چگونگی بروز رفتارهای اجتماعی افراد در ارتباط با دیگران و چگونگی تعامل و ارتباطی که افراد با یکدیگر دارند مانند بسیاری از فعالیت‌های دیگر، تحت تاثیر شخصیت آن‌ها قرار گیرد (خرمایی و خیر، ۱۳۸۵).

آیزنک (۱۹۹۸) با در نظر گرفتن دو تیپ شخصیتی برون‌گرایی و روان‌رنجوری، بر نقش این ویژگی‌های شخصیتی در تعاملات میان فردی تاکید دارد (هارن و میشل،^۴ ۲۰۰۳). نتایج پژوهش‌های متعدد نیز (کیل، ۲۰۰۶؛ کالیش و رابینز،^۵ ۲۰۰۶ و ژوهاس،^۶ ۲۰۱۰) حاکی از تاثیر این ویژگی‌های شخصیتی بر نوع رفتار اجتماعی افراد بطور کل می‌باشد؛ بنابراین می‌توان پیش‌بینی کرد که ویژگی‌های شخصیتی از عوامل تاثیرگذار بر میزان بروز این رفتار در روابط اجتماعی و میان‌فردی باشد. مهارت اجتماعی طی جریانی که اجتماعی شدن نامیده می‌شود، حاصل می‌شود. در طی این جریان، هنجارها، مهارت‌ها، انگیزه‌ها، طرز تلقی و رفتارهای فرد شکل می‌گیرد تا ایفای نقش کنونی و آتی او در جامعه مناسب و مطلوب شناخته شود (کاتلج و میلیون ترجمه نظری نژاد، ۱۳۸۶). بررسی‌ها نشان داده‌اند شخصیت افراد می‌تواند مهمترین عامل تاثیرگذاری و سلامتی آنان بشمار آید (هایز و جوزف،^۷ ۲۰۰۳). پنج عامل بزرگ شخصیت شامل روان‌رنجور خوبی، برون‌گرایی، گشودگی نسبت به تجارب، سازگاری و مسوولیت‌پذیری است (مکگوان و همکاران،^۸ ۲۰۱۴).

تاثیر ابعاد شخصیت بر رفتار و شناخت، موجب بروز پیامدهای رفتاری، شناختی و یا غیر شناختی می‌شود به گونه‌ای که تاثیر بسزایی در تنظیم اجرا فعالیت‌های افراد خواهد داشت که گاه مستقیم و بی‌واسطه است و گاه عامل واسطه‌ای روانی چون ناگویی خلقی در این امر دخیل هستند. ناتوانی در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجان‌ها ناگویی خلقی نامیده می‌شود (تیلور،^۹ ۲۰۰۰). ناگویی خلقی سازه‌ای است چند وجهی متشکل از دشواری در شناسایی احساسات و تمایز بین حساسات و تهییج‌های بدنی مربوط به انگیزتگی هیجانی دشواری در در توصیف احساسات برای دیگران قدرت تجسم محدود که بر حسب فقر خیالپردازی‌ها مشخص می‌شود؛ (تیلور،^۹ ۲۰۰۰). پژوهش‌های انجام شده در زمینه رابطه بین ناگویی خلقی و عوامل شخصیتی عمدتاً به بررسی دو عامل نوروزگرایی و برون‌گرایی پرداخته‌اند (بگبی، تیلور و پارکر، ۱۹۹۴؛ شافر، شنایدر، سیته و فرانز، ۲۰۰۲؛ لامینت، بگبی، وگنر، تیلور و پارکر، ۱۹۹۹؛ وایس، مان و شای، ۱۹۹۲). این یافته‌ها نشان داده‌اند که ناگویی خلقی با نوروزگرایی همبستگی مثبت و با برون‌گرایی همبستگی منفی دارد. پژوهش‌های مربوط به نوع رابطه احتمالی بین ناگویی خلقی و عوامل تجربه‌پذیری، همسازی و وظیفه‌شناسی محدود و نابسند اند. تعدادی از پژوهش‌های انجام شده در زمینه بررسی ثبات زمانی ناگویی خلقی (مارتینز و همکاران، ۱۹۹۸) این سازه را به عنوان یک صفت شخصیتی ثابت، که بیانگر نقص در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی است (تیلور، ۲۰۰۰) تایید کرده‌اند.

¹ Rosenbaum

² Kimmelmeier

³ Baumeister & Twenge

⁴ Haren, E. & Mitchell,

⁵ Kalish, Y. & Robins

⁶ Juhasz

⁷ Hayes, N. & Joseph

⁸ McGeown

⁹ Taylor

با توجه به مطالب بیان شده، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ابعاد شخصیتی با مهارت های اجتماعی و ناگویی خلقی است.

مبانی نظری

تعریف شخصیت

شخصیت با دیدگاه های نظری مختلف و در سطوح مختلفی از انتزاع و وسعت مفهوم سازی شده است (مک آدامس، ۱۹۹۵). هر کدام از این سطوح سهمی در فهم ما از تفاوت های رفتاری و تجربه ای افراد داشته اند. یکی از سطوحی که به طور مکرر مورد مطالعه قرار گرفته است ویژگی های شخصیت است (جان و سریویاتاوا، ۱۹۹۹) مدل پنج عامل بزرگ شخصیت در سال های اخیر به عنوان رویکردی پرطرفدار و قدرتمند برای مطالعه ویژگی های شخصیتی مورد توجه بسیاری از روانشناسان قرار گرفته است (مک کری و کاستا، ۱۹۹۶).

مدل پنج عاملی شخصیت از یک سازمان سلسله مراتبی از ویژگی ها تشکیل شده است و شامل پنج عامل یا بعد اساسی شخصیت است. این عامل ها اغلب " پنج بزرگ " نامیده می شوند و یک توافق در رشته های متفاوت روانشناسی را نشان می دهند. در طول دهه های گذشته، کاستا و مک کری^{۱۱} (۱۹۸۵) و مک کری و کاستا (۱۹۹۷) این مدل را به عنوان چارچوب عمومی برای مطالعه ویژگی های مختلف شخصیت به نجار در تحقیقات واژگانی معرفی کرده اند. پنج عامل عبارتند از: روان رنجوری، برون گرایی، گشودگی به تجربه، مردم آمیزی و وجدان. روان رنجوری شامل گرایش به تجربه هیجان های منفی و فشارهای روانشناختی در پاسخ به شرایط استرس است؛ برون گرایی شامل درجه ای اجتماعی بودن، تهییج پذیری مثبت و فعالیت عمومی است؛ گشودگی به تجربه شامل سطح کنجکاوی، قضاوت مستقل و محافظه کاری است؛ مردم آمیزی شامل نوع دوستی، همدردی و تمایلات همکارانه است و وجدان شامل سطح خودکنترلی یک شخص در برنامه ریزی و سازماندهی است (مک کری و کاستا، ۱۹۸۹).

مهارت اجتماعی

مهارت های اجتماعی بر رفتارهای فراگرفته مطلوبی اشاره دارد که فرد را قادر می سازد با دیگران رابطه مطلوبی داشته و از واکنش های نامعقول اجتماعی خودداری کند. مهارت های اجتماعی طیف گسترده ای از رفتارها از قبیل توانایی شروع ارتباط موثر و مناسب با دیگران، ارائه پاسخ های مفید و شایسته، تمایل به رفتارهای سخاوتمندانه، همدلانه و یاریگرانه، پرهیز از تمسخر قلدری و زورگویی به دیگران را شامل می شود (ماتسون و همکاران،^{۱۲} ۲۰۰۲).

کورینک و پاپ^{۱۳} (۲۰۰۴) در مروری بر پژوهش های انجام شده در یافتند بسیاری از تعاریف به رفتارهای کلامی و غیرکلامی مانند کلمات، تظاهرات صوتی و کارهایی اشاره می کنند که به همگام استفاده در تعاملات با همسالان و بزرگسالان منجر به پیامدهای اجتماعی مثبت می شوند. در تعریفی دیگر، مهارت های اجتماعی اغلب به عنوان مجموعه ای پیچیده ای از مهارت ها در نظر گرفته شده است که شامل ارتباط، حل مساله و تصمیم گیری، جراتورزی، تعاملات با همسالان و گروه و خودمدیریتی می شود (لانیس و فروسینی،^{۱۴} ۲۰۰۸).

ماتسون و همکاران (۲۰۰۰) مهارت های اجتماعی را به عنوان رفتارهای قابل مشاهده و قابل اندازه گیری تعریف کردند که استقلال، قابلیت پذیرش و کیفیت مطلوب زندگی را بهبود می بخشد. این مهارت ها برای سازش یافتگی و کارکرد بهنجار مهم هستند و نارسایی در مهارت های اجتماعی به طور نزدیکی با اختلالات روانی و مشکلات رفتاری مرتبط هستند. با وجود

¹⁰ McAdams

¹¹ Costa, P. T. & McCrae

¹² Matson

¹³ Korinek, L. & Popp

¹⁴ Loannis, A. & Efrosini

آنکه این واژه به ظاهر ساده به نظر می‌آید اما به شدت تحت تاثیر سازه‌های روانشناختی و ویژگی‌های اساسی انسان مانند شخصیت، هوش، زبان، ادراک، ارزیابی، نگرش و تعامل میان رفتار و محیط قرار دارد (الیوت و همکاران، ۲۰۰۵^{۱۵}).

ضرورت مهارت‌های اجتماعی

فقدان مهارت‌های اجتماعی مناسب، اصلی‌ترین عامل شکست در افراد در جابایی‌های اجتماعی و دلیل از دست دادن شغل می‌باشد (هنسی، ۲۰۰۷^{۱۶}). آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند باعث کاهش در تعداد رفتارهای نامناسب در کلاس درس مانند پرخاشگری و بهبود روابط شخصی دانش‌آموز با همسالان و بزرگسالان شود (کامپیوز و کالای، ۲۰۰۲^{۱۷}). آموزش مهارت‌های اجتماعی باعث افزایش یکپارچه‌سازی افراد آسیب دیده با افراد عادی می‌شود (ماریسون و همکاران، ۲۰۰۲). تحول عاطفی و اجتماعی کودکان، ظرفیت دانش‌آموزان را برای تمرکز بر فعالیت‌های تحصیلی، بهبود سلامت روانشناختی و کاهش مشکلات رفتاری افزایش می‌دهد (گرشام، ۲۰۰۶^{۱۸}).

ناگویی خلقی

سیفنتوس اصطلاح ناگویی خلقی را به عنوان نشانه‌های روانی بدنی که افراد مبتلا قادر به شناسایی و بیان هیجانات نیستند تعریف کرد. این اصطلاح از ریشه یونانی Alexi هیچ کلامی (و Thymos هیجان) گرفته شده است و در لغت به معنای «هیچ کلمه ای برای هیجان» است (جانسون و کراوس، ۲۰۱۳^{۱۹}). ناگویی خلقی با چندین ویژگی مشخص می‌شود: الف) دشواری در شناسایی احساسات، ب) دشواری در توصیف احساسات (ج) تفکر برون مدار. دشواری در شناسایی احساسات زمانی رخ می‌دهد که فرد در شناسایی هیجان‌ها و حس‌های بدنی یا در تمایز بین احساسات مختلف ضعیف است. نارسایی در توضیح احساسات به معنی ظرفیت کاهش یافته برای استفاده از زبان به منظور برقراری ارتباط بین احساسات و نماد احساسات است (میلر و همکاران، ۲۰۰۸) تفکر برون مدار زمانی اتفاق می‌افتد که فرد تمایل دارد در رابطه با تمام امور مختلف به صورت بیرونی فکر کند که نقطه مقابل جهت‌گیری تفکر درونی می‌باشد (لاندث و همکاران، ۲۰۰۲^{۲۰}) در نظریات جدید، ناگویی خلقی به عنوان نقص در ابعاد تجربی شناختی سیستم‌های پاسخ هیجانی و تنظیم هیجان بین شخصی در نظر گرفته می‌شود (لاملی و همکاران، ۲۰۰۷^{۲۱}) بر اساس تحقیقات مختلف مشخص شده در میان افرادی که دارای این ویژگی هستند شکایت‌های بدنی بسیار متداول است (ماتیلا و همکاران، ۲۰۰۸) که گمان می‌شود معلول ناتوانی آن‌ها در تمایز گذاشتن بین پاسخ‌های بدنی در مقابل عواطف و بیماری‌های بدنی است (والکر و همکاران، ۲۰۱۱^{۲۲}) زیرا که ابعاد عاطفی (اختلال در آگاهی و بیان هیجانات) و شناختی (سبک تفکر بیرونی) ناگویی خلقی مانع فهم و بازنمایی حالت‌های ذهنی و عاطفی می‌شود و بدین شکل با زندگی روانی فرد تداخل می‌کند (دیمایگو و همکاران، ۲۰۱۳^{۲۳}) همچنین سطوح بالای ناگویی خلقی با توانایی برقراری ارتباط صمیمانه و تداوم آن، رضایت زناشویی و جنسی ارتباط معکوس دارد (هسی و فلوید، ۲۰۰۸) چرا که آن‌ها نقایصی در آگاهی ذهنی، پردازش شناختی (پولاتز و گرامان، ۲۰۱۲^{۲۴}) احساسات و برچسب زنی دقیق به آن‌ها دارند که این خود را در دامنه لغات هیجانی اندک نشان می‌دهد (واتزچک، ۲۰۱۳^{۲۵}) برخی از پژوهش‌گران بین ناگویی خلقی اولیه که به صورت

¹⁵ Elliot

¹⁶ Hennessey

¹⁷ Kamps, D. M. & kay

¹⁸ Gresham

¹⁹ Jonason PK, Krause

²⁰ Lundh

²¹ Lumley

²² Walker

²³ Dimaggio

²⁴ Pollatos O, Gramann

²⁵ Wotschack

ناگهانی در اولین دوره‌ی زندگی به واسطه‌ی تثبیت و نقایص عصبی ساختاری به وجود می‌آید و ناگویی خلقی ثانویه که بعد از آسیب شدید به وجود می‌آید، تمایز قائل می‌شوند (کورکولیکا و همکاران، ۲۰۱۴).

محققان دیگر چهار زیر مجموعه از ناگویی خلقی را با عنوان ناگویی خلقی کلی بالا ناگویی خلقی درون گرای بالا ناگویی خلقی برون گرای بالا و غیرناگویی خلقی را شناسایی کرده اند (چن و همکاران، ۲۰۱۱) افرادی که ناگویی خلقی از نوع کلی دارند، در شناسایی و توصیف احساسات دشواری دارند و سبک تفکر برون مدار دارند. به علاوه این طبقه از ناگویی خلقی به طور مثبت با افسردگی و اضطراب و ناتوانی در تنظیم هیجانات رابطه دارد. افرادی که ناگویی خلقی درون گرا دارند، مشکلاتی در تشخیص و توصیف احساسات دارند که با سبک تفکر بیرونی رابطه‌ای ندارد. آن‌ها نیز مانند ناگویی خلقی نوع کلی، در تنظیم هیجانات دچار مشکل اند.

ناگویی خلقی برون‌گرا، با سطوح بالایی از سبک تفکر بیرونی متمایز می‌گردد و با مشکلاتی در شناسایی و توصیف احساسات رابطه ندارد و هم چنین آن‌ها سطوح پایین تری از اضطراب و افسردگی را تجربه می‌کنند و در مقایسه با دو مورد دیگر در مدیریت هیجان‌ها تواناترند (ماسون و همکاران، ۲۰۰۵).

پیشینه پژوهش

سید صالحی و بزرگی (۱۳۹۷) تحقیقی تحت عنوان رابطه ویژگی‌های شخصیتی، نگرانی از تصویر بدنی و ناگویی خلقی با اختلال خوردن دانشجویان پرستاری انجام دادند. یافته‌ها نشان داد روان رنجورخویی ($r=0/226$)، وظیفه شناسی ($r=0/194$)، نگرانی از تصویر بدنی ($r=0/451$) و ناگویی خلقی ($r=0/392$) با اختلال خوردن رابطه مثبت و معنادار و برون‌گرایی ($r=-0/217$) و سازگاری ($r=-0/313$) با اختلال خوردن رابطه منفی و معنادار داشتند ($P>0/01$) متغیرهای پیش بین یعنی ویژگی‌های شخصیتی، نگرانی از تصویر بدنی و ناگویی خلقی به طور معناداری توانستند ۳۸/۹ درصد از تغییرات اختلال خوردن دانشجویان پرستاری را پیش بینی کنند

بذرافشان و خطیر پاشا (۱۳۹۷) تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های اجتماعی والدین با اضطراب دانش آموزان ابتدایی شهرستان عباس آباد انجام دادند. نتایج داده‌ها نشان می‌دهد که بین همه متغیرها رابطه معنی دار و مثبت وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد بین اضطراب و مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های اجتماعی رابطه وجود دارد.

شمسی و امیریان زاده (۱۳۹۶) تحقیقی تحت عنوان نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در رابطه ویژگی‌های شخصیتی با مهارت اجتماعی انجام دادند. نتایج نشان دادند که انعطاف‌پذیری و برون‌گرایی با مهارت اجتماعی، هم چنین، انعطاف‌پذیری با خودکارآمدی رابطه معنادار ندارد. بین خودکارآمدی با مهارت اجتماعی رابطه مستقیم معنادار وجود دارد. ویژگی‌های شخصیتی روان رنجورگرا و وظیفه‌شناسی قادر به پیش‌بینی خودکارآمدی می‌باشند. بنابراین، خودکارآمدی در رابطه با ویژگی‌های شخصیتی و مهارت اجتماعی نقش میانجی را ایفا می‌کند.

نعیم و نریمانی (۱۳۹۶) تحقیقی تحت عنوان مقایسه ناگویی خلقی و ویژگی‌های شخصیتی در افراد معتاد و غیرمعتاد انجام دادند. نتایج نشان داد در هر سه مولفه ناگویی خلقی افراد معتاد در مقایسه با گروه غیرمعتاد نمرات بالاتری کسب نمودند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که از پرورش توانایی‌های کنترل و تنظیم هیجانات و مهارت‌های مقابله‌ای می‌توان به عنوان یک سپر دفاعی در برابر اعتیاد بهره‌جست و همچنین می‌توان با پرورش چنین ویژگی‌هایی به افراد معتاد در راهی از اعتیادشان یاری رساند.

شبانوی و همکاران (۱۳۹۴) تحقیقی تحت عنوان رابطه صفات شخصیتی و ناگویی خلقی با اضطراب سلامتی انجام دادند. نتایج همبستگی نشان داد که اضطراب سلامتی با روان‌رنجورخویی، شوری در توصیف احساسات و دشواری در شناسایی احساسات دارای همبستگی مثبت و با توافق جویی و برون‌گرایی دارای همبستگی منفی می‌باشد؛ جویباری و همکاران (۱۳۹۴)

تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه بین ناگویی خلقی، مهارت های ارتباطی و اضطراب اجتماعی در دانشجویان انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بین ناگویی خلقی، مهارت های ارتباطی و اضطراب اجتماعی دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد و اضطراب اجتماعی در دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری ندارد

تقدیری (۱۳۹۳) تحقیقی تحت عنوان رابطه ابعاد شخصیت و هوش هیجانی با ناگویی خلقی در دانشجویان دانشگاه تبریز انجام داد. نتایج پژوهش نشان داد که بین نوروگرایی و ناگویی خلقی رابطه مثبت معنادار و بین برونگرایی، تجربه پذیری، همسازی، وظیفه شناسی، هوش هیجانی با ناگویی خلقی رابطه منفی معنادار وجود دارد. براساس یافته های این پژوهش، نوروگرایی، برونگرایی، تجربه پذیری، همسازی، وظیفه شناسی و هوش هیجانی می توانند تغییرات مربوط به ناگویی خلقی و مولفه های آن را پیش بینی کنند.

سیته و فرائز (۲۰۱۷) تحقیقی تحت عنوان ابعاد شخصیت و ناگویی خلقی انجام دادند. آن ها رابطه بین ناگویی خلقی و عوامل شخصیتی عمدتاً به بررسی دو عامل نوروگرایی و برونگرایی پرداختند. این یافته ها نشان داده اند که ناگویی خلقی با نوروگرایی همبستگی مثبت و با برونگرایی همبستگی منفی دارد.

ونس^{۲۸} (۲۰۱۶) تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی دانش آموزان و مهارت اجتماعی پرداخت. نتایج نشان داد بیشتر ویژگی های شخصیتی افراد در داشتن مهارت اجتماعی مناسب تاثیر دارد. افرادی که مهارت اجتماعی مناسب دارند، بهتر عمل می کنند و نسبت به تغییرات واکنشی سریع تر دارند و مناسب تر از خود نشان می دهند؛ و ایشان بیان کردند شخصیت در همه ابعاد فردی، اجتماعی تاثیر دارد.

لامونت و ون هورن^{۲۹} (۲۰۱۵) مهارت های اجتماعی از پیش دبستانی تا پایه سوم ابتدایی مورد آزمون قرار گرفته است و مهارت های اجتماعی را به سه طبقه (ثابت، افزایشی، کاهش) تقسیم می شود. بر اساس نظر پژوهشگران کودکان وابسته به عوامل شخصیتی و بر اساس شرایط محیطی که در آن به سر می، برند می توانند در هر یک از این سه طبقه قرار بگیرند؛ و نتایج تحقیقات ایشان نشان داد که ویژگی های شخصیتی دانش آموزان با مهارت اجتماعی آن ها رابطه معنادار دارند.

روش تحقیق

روش تحقیق پژوهش توصیفی - پیمایشی است و از نظر هدف کاربردی است. جامعه پژوهش کارکنان واحد اداری منطقه ۲ شهرداری شهرستان مرودشت می باشد که تعداد ۱۸۹ نفر می باشد که با استفاده از فرمول کوکران ۱۲۷ نمونه به دست آمد. روش گردآوری اطلاعات مطالعات کتابخانه ای و میدانی می باشد و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است که جهت سنجش سبک شخصیتی از پرسشنامه هگزاگو استفاده شد که دارای ابعاد هیجانی بودن، برون گرایی، صداقت و تواضع، گشودگی به تجربیات جدید، توفیق جویی و وظیفه شناسی می باشد و دارای ۶۰ سوال است. در خصوص مدل و ویژگی های نسخه های مختلف پرسشنامه شخصیتی مطالعاتی در ایران نیز انجام گرفته است که از جمله آن ها می توان به کارهای پالاهنگ و همکاران (۱۳۸۸) و آقابابایی (۱۳۹۱) اشاره کرد که تقریباً در همه موارد مدل تایید و با کمی حذف و اضافه در آیتم ها ویژگی های روانشناختی (پایایی و اعتبار) این پرسشنامه مطلوب و قابل دفاع به لحاظ علمی ارزیابی کرده اند. برای سنجش مهارت اجتماعی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد و برای سنجش ناگویی خلقی از مقیاس ناگویی هیجانی تورنتو یک آزمون ۲۰ سوالی است استفاده می شود و سه زیرمقیاس دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و تفکر عینی را شامل می شود. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت ۵ درجه ای است که از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق سنجیده و بررسی می شود. ویژگی های روانسنجی مقیاس ناگویی هیجانی تورنتو در پژوهش های متعدد بررسی و تایید شده است. در نسخه فارسی این مقیاس ضرایب آلفای کرونباخ برای ناگویی هیجانی کل ۰/۸۵ و سه زیر مقیاس دشواری در شناسایی احساسات ۰/۸۲، دشواری در توصیف احساسات ۰/۷۵ و برای تفکر عینی ۰/۷۲ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب مقیاس است. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS استفاده شد.

²⁸ Vance

²⁹ Lamont, A. & Van Horn,

یافته ها

بین ابعاد شخصیتی با مهارت های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۱: برازش مدل رگرسیونی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تبیین تصحیح شده	انحراف استاندارد
.925a	.921	.891	13.98138

با توجه به آماره های جدول (۱) می توان چنین عنوان کرد که ضریب همبستگی برابر ۰.۹۲۵ است. مقدار ضریب تعیین ۰.۹۲۱ به دست آمده و این مقدار نشان می دهد که ۰.۹۲۱ درصد تغییرات ابعاد شخصیتی با مهارت های اجتماعی مربوط می شود و بقیه به عوامل دیگری بستگی دارد. البته اشکال این روش این است که تعداد درجه آزادی را در نظر نمی گیرد به همین دلیل برای رفع این مشکل معمولاً از ضریب تعیین تعدیل شده استفاده می شود؛ که آن هم در این آزمون برابر ۰.۸۹۱ می باشد

جدول ۲. تحلیل واریانس رگرسیون

سطح معنی داری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	منبع تغییرات
.000b	133.145	23375.507	۱	23375.507	اثر رگرسیونی
		175.564	۱۲۶	57058.383	باقیمانده
			۱۲۷	80433.890	کل

نتایج تحلیل واریانس نشان می دهد که سطح معنی داری محاسبه شده برای این آماره برابر ۰.۰۰۰ بوده و نشان از معنی دار بودن رگرسیون در سطح ۹۹٪ (Sig=۰.۰۰۰) دارد.

جدول ۳. مدل رگرسیونی

مدل	ضریب غیراستاندارد		ضریب استاندارد	t	درجه معناداری	
	B	Std. Error	Beta			
۱	مقدار ثابت	18.689	4.933	3.788	.000	
	صداقت و تواضع	.610	.053	.539	11.539	.000
	هیجانی بودن	.272	.026	.508	10.644	.000
	برون گرایی	2.381	.390	.321	6.107	.000
	توافق جویی	1.139	.184	.324	6.182	.000
	وظیفه شناسی	2.782	.334	.420	8.336	.000
	گشودگی به تجربیات جدید	1.337	.157	.426	8.495	.000

طبق نتایج حاصل از جدول، بین صداقت و تواضع و مهارت های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی صداقت و تواضع، ۰.۶۱۰ واحد مهارت های اجتماعی افزایش می یابد و بین بعد شخصیتی برون گرایی و مهارت های اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد س بعد شخصیتی برون گرایی ۲.۳۸۱ واحد مهارت های

اجتماعی افزایش می یابد و بین بعد شخصیتی هیجانی بودن و مهارت های اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی هیجانی بودن، ۰.۲۷۲ واحد مهارت های اجتماعی افزایش می یابد؛ و بین بعد شخصیتی توافق جویی و مهارت های اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی توافق جویی، ۱.۱۳۹ واحد مهارت های اجتماعی افزایش می یابد؛ و بین بعد شخصیتی وظیفه شناسی و مهارت های اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی وظیفه شناسی، ۲.۷۸۲ واحد مهارت های اجتماعی افزایش می یابد؛ و بین بعد شخصیتی گشودگی به تجربیات جدید و مهارت های اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی گشودگی به تجربیات جدید، ۱.۳۳۷ واحد مهارت های اجتماعی افزایش می یابد.

بین ابعاد شخصیتی با ناگویی خلقی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۴. برازش مدل رگرسیونی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تبیین تصحیح شده	انحراف استاندارد
.880	.876	.874	.420a

با توجه به آماره های جدول (۴) می توان چنین عنوان کرد که ضریب همبستگی برابر 0.880 است. مقدار ضریب تعیین 0.876 به دست آمده و این مقدار نشان می دهد که 0.876 درصد تغییرات ابعاد شخصیتی با ناگویی خلقی مربوط می شود و بقیه به عوامل دیگری بستگی دارد. البته اشکال این روش این است که تعداد درجه آزادی را در نظر نمی گیرد به همین دلیل برای رفع این مشکل معمولاً از ضریب تعیین تعدیل شده استفاده می شود؛ که آن هم در این آزمون برابر 0.8۷۴ می باشد.

جدول ۵. تحلیل واریانس رگرسیون

سطح معنی داری	F آماره	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	منبع تغییرات
.000b	69.494	14169.163	1	14169.163	اثر رگرسیونی
		203.891	۱۲۶	66264.726	باقیمانده
			۱۲۷	80433.890	کل

نتایج تحلیل واریانس نشان می دهد که سطح معنی داری محاسبه شده برای این آماره برابر ۰.۰۰۰ بوده و نشان از معنی دار بودن رگرسیون در سطح ۹۹٪ (Sig=۰.۰۰۰) دارد.

جدول ۶. مدل رگرسیون

مدل	ضریب غیراستاندارد		ضریب استاندارد	t	درجه معناداری
	B	Std. Error	Beta		
مقدار ثابت	41.389	4.106		10.079	.000
صداقت و تواضع	-3.135	.341	-.454	9.195	.000
هیجانی بودن	1.336	.165	.409	8.087	.000
برون گرایی	2.188-	.356	.323-	6.142	.000
توافق جویی	1.012	.169	.315	5.991	.000
وظیفه‌شناسی	5.772-	.551	.503-	10.481	.000
گشودگی به تجربیات جدید	2.779-	.259	.512-	10.734	.000

طبق نتایج حاصل از جدول، بین صداقت و تواضع و ناگویی خلقی رابطه معنی داری وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی صداقت و تواضع، ۰.۳۱۳۵ واحد ناگویی خلقی کاهش می یابد و بین بعد شخصیتی برون گرایی و ناگویی خلقی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی برون‌گرایی ۲.۱۸۸ واحد ناگویی خلقی کاهش می یابد و بین بعد شخصیتی هیجانی بودن و ناگویی خلقی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی هیجانی بودن، ۱.۳۳۶ واحد ناگویی خلقی افزایش می یابد؛ و بین بعد شخصیتی توافق جویی و ناگویی خلقی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی توافق جویی، ۱.۰۱۲ واحد ناگویی خلقی افزایش می یابد؛ و بین بعد شخصیتی وظیفه شناسی و ناگویی خلقی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی وظیفه شناسی، ۵.۷۷۲ واحد ناگویی خلقی کاهش می یابد؛ و بین بعد شخصیتی گشودگی به تجربیات جدید و ناگویی خلقی رابطه معنی دار وجود دارد و با ارتقای یک واحد بعد شخصیتی گشودگی به تجربیات جدید، ۲.۷۷۹ واحد ناگویی خلقی کاهش می یابد.

نتیجه گیری

می توان این گونه تبیین کرد که پرداختن به ویژگی‌های شخصیتی با توجه به مهارت اجتماعی یک ضرورت بوده و یکی از مهمترین راه‌های تشخیص مهارت اجتماعی افراد به کمک ویژگی‌های شخصیتی است. مهارت‌های اجتماعی و ارتباط ثمربخش برای داشتن عملکردی موفق در زندگی ضروری است. بیشتر ویژگی‌های شخصیت افراد در داشتن مهارت اجتماعی مناسب تاثیر دارد. افرادی که مهارت اجتماعی مناسب دارند، بهتر عمل می کنند و نسبت به تغییرات واکنشی سریع‌تر و مناسب‌تر از خود نشان می‌دهند. یکی از مهمترین عوامل سازگاری شخص با محیط، مهارت‌های اجتماعی اوست و مهارت اجتماعی عاملی در شکل‌گیری روابط است. شخصیت در همه ابعاد فردی، اجتماعی تاثیر دارد.

مطالعات متعدد در زمین خصوصیات شخصیتی حاکی از آنند که عدم تنظیم هیجانی، مهمتری عامل تغییرپذیری و ناپایداری شخصیت است. همچنی مورباتی و همکاران (۲۰۰۱) در پژوهش خود بر روی بزهکاران عنوان کردند در صورتی که بزهکاران دقت بیشتری در برجسب زنی حالات هیجانی دیگران به خرج دهند، با خشم و تکانشوری قادر به درک و شناسایی هیجانان خود و دیگران خواهند بود و همچنین مشکلات آن‌ها در کنترل خشم و پایه ریزی روابط معنادار با دوستان خود به نحوی مسالمت آمیز برطرف می شود شخصی به عنوان عاملی تعیی کننده، می‌تواند تمامی رفتارهای انسان را در عرصه زندگی شخصی و اجتماعی تحت تأثیر قرار داده و گاهی (در اثر صفات و ویژگی‌های ناسازگاران) فرد و اطرافیان وی را با مشکل جدی مواجه کند (منین و همکاران، ۲۰۰۷). شخصیت هر فرد جنب آشکار منش وی است که به گونه ای بر دیگران اثرگذار بوده و به شکل گیری بیماری از جنبه های زندگی او کمک می کند.

نتایج این پژوهش نشان دادند که عوامل شخصیتی می توانند در دو جهت مثبت و منفی تغییرات مربوط به ناگویی خلقی را پیش بینی کنند. بر این اساس می توان به دو دسته پیامد عملی و نظری پژوهش حاضر اشاره کرد. در سطح عملی و مخصوصاً بالینی، تهیه برنامه های آموزشی مهارت های هیجانی، می تواند راهبردهای مناسب و کارآمد را به وی آموزش دهد. این برنامه ها می توانند به چهارچوب برنامه های مداخله ای موجود در زمینه درمان های مبتنی بر پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجان ها نیز تزریق شوند و بر کارآمدی آن ها بیافزایند.

منابع و مراجع

- [۱] بذرافشان دلچان، ریحانه و خطیرپاشا، کیومرث، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی و مهارت های اجتماعی والدین با اضطراب دانش آموزان ابتدایی شهرستان عباس آباد، چهارمین کنفرانس ملی توانمند سازی جامعه در حوزه علوم انسانی و مطالعات مدیریت، تهران
- [۲] تقدیری، نادره. (۱۳۹۳). رابطه ابعاد شخصیت و هوش هیجانی با ناگویی خلقی در دانشجویان دانشگاه تبریز، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه تبریز - دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی - ۱۳۹۳ - [کارشناسی ارشد]
- [۳] جویباری، نعیمه و علیا عمادیان، سیده و حسن زاده، رمضان، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین ناگویی خلقی، مهارت های ارتباطی و اضطراب اجتماعی در دانشجویان، چهارمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران
- [۴] خرمایی، فرهاد و خیر، محمد. (۱۳۸۵). بررسی مدل علی ویژگیهای شخصیتی، جهتگیری انگیزشی و راهبردهای شناختی یادگیری. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، 2.1.93-39
- [۵] سبزی، ندا (۱۳۹۰) بررسی الگوی علی ابعاد شخصیت، هوش اجتماعی، خودکارآمدی عاطفی و مهارتهای ارتباطی. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- [۶] سیدصالحی سیده فاطمه، زهرا دشت بزرگی. (۱۳۹۷). رابطه ویژگی های شخصیتی، نگرانی از تصویر بدنی و ناگویی خلقی با اختلال خوردن دانشجویان پرستاری، نشریه پژوهش پرستاری ایران « مهر و آبان ۱۳۹۷ شماره ۵۵
- [۷] شبانی، مهدی و بختی، مجتبی و شبانی، ادریس، (۱۳۹۴)، رابطه صفات شخصیتی و ناگویی خلقی با اضطراب سلامتی، دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران
- [۸] شمسی فاطمه، مژگان امیریان زاده. (۱۳۹۶). نقش واسطه ای خودکارآمدی در رابطه ویژگی های شخصیتی با مهارت اجتماعی، نشریه روشها و مدلهای روان شناختی « بهار ۱۳۹۶ شماره ۲۷
- [۹] نعیم، مهدی و نریمانی، محمد، (۱۳۹۵)، مقایسه ناگویی خلقی و ویژگی های شخصیتی در افراد معتاد و غیر معتاد، هفتمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران،
- [10] Baumeister, R. F. & Twenge, J. M. (2004). Personality and social behavior. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 11276- 11281.
- [11] Chen J, Xu T, Jing J, Chan RC. Alexithymia and emotional regulation: A cluster analytical approach. *BMC psychiatry*. 2011; 11(1): 33.
- [12] Costa, P. T. & McCrae, R. R. (1985). *The NEO personality inventory: Manual, form S and form R: Psychological Assessment Resources*
- [13] Dimaggio G, Carcione A, Nicolò G, Lysaker PH, d'Angerio S, Conti ML, et al. Differences between axes depend on where you set the bar: associations among symptoms, interpersonal relationship and alexithymia with number of personality disorder criteria. *Journal of personality disorders*. 2013; 27(3): 371-82.
- [14] Elliot, S. N. & Gresham, F. M. (2005). Social skills interventions for children. *Behavior Modification*, 17.287-313
- [15] Gresham, F. M. (2000). Social skills training with handicapped children: A review. *Review of Educational Research*, 51(1), 139-176.
- [16] Haren, E. & Mitchell, C. W. (2003). Relationships between the five factor personality model and coping styles. *Psychology and Education*, 40, 1, 38-49.
- [17] Hayes, N. & Joseph, S. (2003). Big 5 correlates of three measure of subjective well-being. *Personality & Individual Differences*, 34(4), 723-727.
- [18] Hennessey, B.A. (2007). Promoting social competence in school-aged Children: The effects of the open circle program. *Journal of School Psychology*, 45, 349-360.

- [19] Hesse C, Floyd K. Affection mediates the impact of alexithymia on relationships. *Personality and Individual Differences*. 2011; 50(4): 451-6.
- [20] Honkalampi, K. Hintikka, J. Saarinen, P. Lehtonen, J. & Viinamaki, H. (2000). Is alexithymia a permanent feature in depressed outpatients? Results from a 6-month follow-up study. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 69, 303-308.
- [21] International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, 11276- 11281.
- [22] John, O. P. & Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In L. A. Pervin & O. P. John (Eds.), *Handbook of Personality: Theory and research* (2nd ed. pp. 102-138). New York: Guilford.
- [23] John, O. P. (1989). Towards a taxonomy of personality descriptors. In D. M. Buss, & N. Cantor (Eds.), *Personality psychology: recent trends and emerging directions* (pp. 261-271). New York: Springer
- [24] Jonason PK, Krause L. The emotional deficits associated with the Dark Triad traits: Cognitive empathy, affective empathy, and alexithymia. *Personality and Individual Differences*. 2013; 55(5): 532-7.
- [25] Juhasz, M. (2010). Influence of personality on Teamwork behavior and communication. *Social and Management Sciences*, 18, 2, 63-77.
- [26] Kalish, Y. & Robins, G. (2006). Psychological predispositions and network structure: The relationship between individual predispositions, structural holes and network closure. *Social Networks*, 28, 1, 56-84.
- [27] Kamps, D. M. & kay, M. (2002). Social skills interventions For young at-risk students: A 2-year follow study. *Behavioral Disorder*, 25, 310-324
- [28] Kemmelmeier, M. Danielson, C. & Bastten, JU. (2005). What, s in a grade? Academic success and political orientation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 1386-139
- [29] Korinek, L.& Popp. A. (2004). Collaborative Mainstream Integration of Social Skills with Academic Instruction. *Preventing School Failure*, 41(4). 148
- [30] Korkoliakou P, Christodoulou C, Kouris A, Porichi E, Efstathiou V, Kaloudi E, et al. Alexithymia, anxiety and depression in patients with psoriasis: a case control study. *Annals of general psychiatry*. 2014; 13(1): 38.
- [31] Lamont, A. & Van Horn, M. Lee. (201۵). Heterogeneity in Parent reported Social Skill Development in Early Elementary School Children. *Social Development*, 22(2): 384-405
- [32] Loannis, A. & Efrosini, K. (2008). Nonverbal social interaction skills of children with learning disabilities. *Research indevelopmental disabilities*, 29, 1-10.
- [33] Lumley MA, Neely LC, Burger AJ. The assessment of alexithymia in medical settings: implications for understanding and treating health problems. *Journal of personality assessment*. 2007; 89(3): 230-46.
- [34] Lundh L-G, Johnsson A, Sundqvist K, Olsson H. Alexithymia, memory of emotion, emotional awareness, and perfectionism. *Emotion*. 2002; 2(4): 361.
- [35] Miller J, Bjhner M, Ziegler M, ahin L. Are alexithymia, ambivalence over emotional expression, and social insecurity overlapping constructs? *Journal of psychosomatic research*. 2008; 64(3): 319-25.
- [36] Mason O, Tyson M, Jones C, Potts S. Alexithymia: its prevalence and correlates in a British undergraduate sample. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*. 2005; 78(1): 113-25.
- [37] Matson, J.L. Fee, V.E, Coe, D.A. & Smith, D. (2000). A social skills program for developmentally delayed preschoolers. *Journal of Clinical Child Psychology*, 20(4), 428-433
- [38] Mattila AK, Kronholm E, Jula A, Salminen JK, Koivisto A-M, Mielonen R-L, et al. Alexithymia and somatization in general population. *Psychosomatic Medicine*. 2008; 70(6): 716-22.

- [39] McAdams, D. P. (1995). What do we know when we know a person? *Journal of personality*, 63, 365-365.
- [40] McCrae, R. R. & Costa Jr, P. T. (1989). Rotation to maximize the construct validity of factors in the NEO Personality Inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 24(1), 107-124.
- [41] McCrae, R. R. & Costa Jr, P. T. (1997). Conceptions and correlates of openness to experience. In R. H. S. R. Briggs, & W.H. Jones (Ed.), *Handbook of personality psychology*. New York: Academic Press.
- [42] McGeown, S.P. Dave Putwain, D. Simpson, E.G. Boffey, E. Markham, J. & Vince, A. (2014). Predictors of adolescents' academic motivation: Personality, self-efficacy and adolescents' characteristics, *Learning and Individual Differences*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2014.03.022>
- [43] Mennin, D. S. Holoway, R. M. Fresco, D. M. Moore, M. T. & Heimberg, R. G. Delineating components of emotion and its dysregulation in anxiety and mood psychopathology. *Behavior Therapy*, 38, 284-302, 2007
- [44] Morris, S. (2002). Promoting social skills among students with nonverbal learning disabilities. *Teaching Exceptional Children*, 34(3), 66-70. disabilities. 20, 441-448
- [45] Pollatos O, Gramann K. Attenuated modulation of brain activity accompanies emotion regulation deficits in alexithymia. *Psychophysiology*. 2012; 49(5): 651-8.
- [46] Rosenbaum, T. (2005). *Effective Communication Skills for Highway and Public Works Officials*. New York. Cornell local roads program
- [47] Taylor, G. J. & Parker, J. D. A. (2000). The twenty-item Toronto Alexithymia Scale: II. Convergent, discriminant, and concurrent validity. *Journal of Psychosomatic Research*, 38, 33-40
- [48] Vance, Michael J. (201^۶). Examination of the Relationship Between Specific Classes of Social Skill Behaviors and Academic Competence on the Social Skills Improvement System Rating-Scales.
- [49] Vince, A. (2014). Predictors of adolescents' academic motivation: Personality, self-efficacy and adolescents' characteristics, *Learning and Individual Differences*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2014.03.022>
- [50] Walker S, O'Connor DB, Schaefer A. Brain potentials to emotional pictures are modulated by alexithymia during emotion regulation. *Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience*. 2011; 11(4): 463-75.
- [51] Wotschack C, Klann-Delius G. Alexithymia and the conceptualization of emotions: A study of language use and semantic knowledge. *Journal of research in Personality*. 2013; 47(5): 514-23.